

Marzec '68 przejawem bezwzględności systemu

Autorka: Monika Koszyńska

Etap edukacyjny: VIII klasa szkoły podstawowej i klasy I–IV szkoły ponadpodstawowej

Czas trwania: 45 min

Cele zajęć

Uczeń/uczenica po zajęciach:

1. Potrafi wymienić przykłady bezwzględności władz komunistycznych wobec przedstawicieli mniejszości żydowskiej w czasie kampanii antysemickiej 1967–1968.
2. Nazywa i opisuje, w jaki sposób nękano społeczność żydowską podczas kampanii antysemickiej w 1968 roku.
3. Potrafi podać grupy wiekowe osób, którym władze PRL-u najbardziej uprzykrzały życie w czasie wydarzeń marcowych.

Metody i formy pracy

1. Analiza wideorelacji świadka.
2. Dyskusja kierowana.

Materiały dydaktyczne

- Relacja Aliny Margolis-Edelman (<https://youtu.be/03bn3ljAi5w>)
- Relacja Janiny Goldhar (<https://youtu.be/HT9j1zdrac4>)
- Relacja Janiny Bauman (<https://youtu.be/J4KcliEP0nE>)
- Biogram Aliny Margolis-Edelman (załącznik nr 1)
- Biogram Janiny Goldhar (załącznik nr 2)
- Biogram Janiny Bauman (załącznik nr 3)
- Komputer, rzutnik, głośniki

Przebieg zajęć

1. Zanim uczennice i uczniowie obejrzą fragmenty relacji, opowiedz im pokrótce, jak przebiegały wydarzenia kampanii antysemickiej Marca '68. Szczególną uwagę zwróć na rolę kozła ofiarnego, którą odegrali w niej polscy Żydzi.
2. Przypomnij uczniom i uczennicom, że osoby, które doświadczyły dyskryminacji i prześladowań w czasie Marca '68, były ocalałymi z Zagłady lub ich potomkami.
3. Udostępnij uczniom i uczennicom biogramy (załączniki nr 1–3).
4. Obejrzyj z uczennicami i uczniami fragmenty relacji świadków.
5. Po obejrzeniu relacji zadaj uczennicom i uczniom poniższe pytania i poproś, aby najpierw odpowiedzieli na nie w parach. Możesz wypisać je na tablicy lub wyświetlić na rzutniku, a uczniowie i uczennice powinni notować odpowiedzi na kartkach.
 - A. Jak osoby wypowiadające się w filmie charakteryzują atmosferę 1967 i 1968 roku w Polsce?
 - B. Kto w ich rodzinie został poddany represjom?
 - C. Kto z członków rodziny świadków wypowiadających się w filmie ucierpiał waszym zdaniem najbardziej? Swoją wypowiedź uzasadnijcie.
 - D. Dlaczego waszym zdaniem dla nielicznej grupy pozostałych jeszcze w Polsce po II wojnie światowej Żydów Marzec '68 był wydarzeniem dramatycznym?
6. Poproś o wypowiedź trzy lub cztery pary uczniów i uczennic, a resztę – by podniosła rękę, jeśli zgadza się z wypowiedziami koleżanek i kolegów. Jeśli ktoś nie podniesie ręki, to poproś o wyjaśnienie dlaczego.

Relacja Aliny Margolis-Edelman: <https://youtu.be/03bn3ljAi5w>

Biogram Aliny Margolis-Edelman

Alina Margolis-Edelman urodziła się w 1922 roku w Łodzi w inteligenckiej rodzinie żydowskiej. W czasie II wojny światowej przebywała w warszawskim getcie. Przez pewien czas ukrywała się również po tak zwanej „aryjskiej stronie”. Uczestniczyła w powstaniu w getcie. Podczas powstania warszawskiego była pielęgniarką. Po wojnie została lekarzem pediatrą. Opiekowała się dziećmi chorymi na cukrzycę.

W 1968 roku, po kampanii antysemickiej, nie pozwolono jej na kontynuację pracy naukowej, odrzucając rozprawę habilitacyjną. Wyjechała wraz z dziećmi do Francji. Zaangażowała się w działalność organizacji Lekarze bez Granic. Była współzałożycielką francusko-polskiego stowarzyszenia SOS Aide aux Malades Polonais (Pomoc Chorym w Polsce), zajmującego się leczeniem za granicą osób nieuleczalnych w Polsce.

Po ogłoszeniu stanu wojennego w Polsce w grudniu 1981 roku organizowała pomoc dla opozycji demokratycznej. W 1991 roku założyła Fundację Dzieci Niczyje, była współzałożycielką Biura Pomocy Inicjatyw Społecznych. Zmarła w Paryżu w 2008 roku.

Źródło: blog Reunion '69.

Relacja Janiny Goldhar: <https://youtu.be/HT9j1zdrac4>

Biogram Janiny Goldhar

Janina Goldhar urodziła się w 1929 roku w Warszawie w zasymilowanej inteligenckiej rodzinie żydowskiej. W 1940 roku w Warszawie powstało getto. Janina z matką i najbliższą rodziną postanowiły się tam przenieść, ale ich przyjaciele, państwo Palestrowie, im to odradzili. Zaproponowali, że wezmą Jasię do siebie. W rezultacie matka z córką zostały poza gettem. Ukrywały się w Warszawie jako Pogonowskie. W czasie powstania warszawskiego razem trafiły do obozu w Bunzlau, dzisiejszym Bolesławcu. Po oswobodzeniu obozu obie wróciły do Warszawy. Janina skończyła studia medyczne i została docentem w Akademii Medycznej. Wyszła za mąż i urodziła dwie córki: Hanię i Ewę. W 1968 roku córki Goldharów miały przykrości w szkole, a pani Janina – w pracy. Dlatego cała rodzina zdecydowała się na emigrację do Izraela. Tam Janina Goldhar kontynuowała przerwana w Polsce karierę naukową. Obecnie jest emerytowaną profesorką Uniwersytetu w Tel Awiwie i wolontariuszką Muzeum POLIN. Pomagała zbierać relacje osób ratujących Żydów podczas Zagłady.

Źródło: portal Muzeum POLIN, Polscy Sprawiedliwi – Przywracanie Pamięci.

Relacja Janiny Bauman: <https://youtu.be/J4KcliEP0nE>

Biogram Janiny Bauman

Janina Bauman urodziła się w Warszawie 18 sierpnia 1926 roku w żydowskiej rodzinie inteligenckiej, całkowicie zasymilowanej. Jej ojciec, Szymon Lewinson, był lekarzem urologiem. Po utworzeniu warszawskiego getta zamieszkała wraz z rodziną na jego terenie. Uciekła stamtąd wraz z matką i młodszą siostrą dopiero w 1942 roku, unikając tak zwanej wielkiej akcji likwidacyjnej i wywózki do obozu śmierci w Treblince. W kwietniu 1945 roku wróciła do Warszawy. Skończyła studia dziennikarskie, podczas których poznała swojego późniejszego męża, prof. Zygmunta Baumaną.

W 1968 roku podczas kampanii antysemickiej mąż Janiny był prześladowany i wyrzucony z pracy na Uniwersytecie Warszawskim razem z sześcioma innymi pracownikami naukowymi. Janinie zostało zasugerowane zwolnienie się z pracy w Wytwórni Filmów Dokumentalnych i Fabularnych i cała rodzina postanowiła wyjechać z Polski. Najpierw wyemigrowała do Izraela, gdzie mieszkała przez trzy lata, potem przeniosła się do Anglii. Janina została pisarką, napisała kilka opowiadań na podstawie swoich wspomnień z warszawskiego getta oraz przeżyć powojennych. Zmarła 29 grudnia 2009 roku w Leeds w Wielkiej Brytanii.

Źródło: relacja Janiny Bauman, VHA USC Shoah Foundation.

materiały opracowane w ramach programu *Obcy w domu. Wokół Marca '68*

<http://marzec68.sztetl.org.pl>

WSPÓŁORGANIZATOR

STOWARZYSZENIE
ŻYDOWSKI INSTYTUT
HISTORYCZNY W POLSCE

MECENAS

WSPARCIE

WILLIAM K. BOWES, JR.
FOUNDATION

David Goldman i Debbie Bisno
oraz Fellowships at Auschwitz
for the Study of Professional Ethics
Marek i Agnieszka Nowakowscy
Andrzej i Małgorzata Rojek
Jerry Wartski z rodziną
Paul Goldner i Sandy Soifer

NEUBAUER FAMILY FOUNDATION

PATRONI MEDIALNI

PARTNER INSTYTUCJONALNY

